శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ।
వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది॥

॥ ఉద్ధవ గీతా - త్రయోదశోఽధ్యాయః॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజమహాదేశికన్

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using skt, LaTeX, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

॥ ఉద్ధవ గీతా - త్రయోదశోఽధ్యాయః॥

శ్రీభగవానువాచ
వనం వివిక్షుః పుత్రేషు భార్యాం న్యస్య సహైవ వా।
వన ఏవ వసేచ్ఛాంతస్తృతీయం భాగమాయుషః॥ **13.1**॥

కందమూలఫలైర్వన్యైర్మేధ్యైర్వృత్తిం ప్రకల్పయేత్।
వసీత వల్కలం వాసస్తృణపర్ణాజినాని వా॥ **13.2**॥

కేశరోమనఖశ్మశ్రుమలాని బిభృయాద్ దతః।
న ధావేదప్సు మజ్జేత త్రికాలం స్థండిలేశయః॥ **13.3**॥

గ్రీష్మే తప్యేత పంచాగ్నీన్ వర్షాస్వాసారషాడ్ జలే।
ఆకంఠమగ్నః శిశిర ఏవంవృత్తస్తపశ్చరేత్॥ **13.4**॥

అగ్నిపక్వం సమశ్నీయాత్ కాలపక్వమథాపి వా।
ఉలూఖలాశ్మకుట్టో వా దంతోలూఖల ఏవ వా॥ **13.5**॥

స్వయం సంచినుయాత్ సర్వమాత్మనో వృత్తికారణం।
దేశకాలబలాభిజ్ఞో నాదదీతాన్యదాహృతం॥ **13.6**॥

వన్యైశ్చరుపురోడాశైర్నిర్వపేత్ కాలచోదితాన్।
న తు శ్రౌతేన పశునా మాం యజేత వనాశ్రమీ॥ **13.7**॥

అగ్నిహోత్రం చ దర్శశ్చ పౌర్ణమాసశ్చ పూర్వవత్।
చాతుర్మాస్యాని చ మునేరామ్నాతాని చ నైగమైః॥ **13.8**॥

ఏవం చీర్ణేన తపసా మునిర్ధమనిసంతతః।
మాం తపోమయమారాధ్య ఋషిలోకాదుపైతి మాం॥ **13.9**॥

యస్త్వేతత్ కృచ్ఛ్రతశ్చీర్ణం తపో నిఃశ్రేయసం మహత్।
కామాయాల్పీయసే యుంజ్యాద్ బాలిశః కోऽపరస్తతః॥ 13.10॥

యదాసౌ నియమేऽకల్పో జరయా జాతవేపథుః।
ఆత్మన్యగ్నీన్ సమారోప్య మచ్చిత్తోऽగ్నిం సమావిశేత్॥ 13.11॥

యదా కర్మవిపాకేషు లోకేషు నిరయాత్మసు।
విరాగో జాయతే సమ్యఙ్న్యస్తాగ్నిః ప్రవ్రజేత్తతః॥ 13.12॥

ఇష్ట్వా యథోపదేశం మాం దత్త్వా సర్వస్వమృత్విజే।
అగ్నీన్ స్వప్రాణ ఆవేశ్య నిరపేక్షః పరివ్రజేత్॥ 13.13॥

విప్రస్య వై సంన్యసతో దేవా దారాదిరూపిణః।
విఘ్నాన్ కుర్వంత్యయం హ్యస్మానాక్రమ్య సమియాత్ పరం॥ 13.14॥

బిభృయాచ్చేన్మునిర్వాసః కౌపీనాచ్ఛాదనం పరం।
త్యక్తం న దండపాత్రాభ్యామన్యత్ కించిదనాపది॥ 13.15॥

దృష్టిపూతం న్యసేత్ పాదం వస్త్రపూతం పిబేజ్జలం।
సత్యపూతాం వదేద్ వాచం మనఃపూతం సమాచరేత్॥ 13.16॥

మౌనానీహానిలాయామా దండా వాగ్దేహచేతసాం।
న హ్యేతే యస్య సంత్యంగ వేణుభిర్న భవేద్ యతిః॥ 13.17॥

భిక్షాం చతుర్షు వర్ణేషు విగర్హ్యాన్ వర్జయంశ్చరేత్।
సప్తాగారానసం క్లృప్తాంస్తుష్యేల్లబ్ధేన తావతా॥ 13.18॥

బహిర్జలాశయం గత్వా తత్రోపస్పృశ్య వాగ్యతః।
విభజ్య పావితం శేషం భుంజీతాశేషమాహృతం॥ 13.19॥

ఏకశ్చరేన్మహీమేతాం నిఃసంగః సంయతేంద్రియః।
ఆత్మక్రీడ ఆత్మరత ఆత్మవాన్ సమదర్శనః॥ 13.20॥

వివిక్తక్షేమశరణో మద్భావవిమలాశయః।
ఆత్మానం చింతయేదేకమభేదేన మయా మునిః॥ 13.21 ॥

అన్వీక్షేతాత్మనో బంధం మోక్షం చ జ్ఞాననిష్ఠయా।
బంధ ఇంద్రియవిక్షేపో మోక్ష ఏషాం చ సంయమః॥ 13.22 ॥

తస్మాన్నియమ్య షడ్వర్గం మద్భావేన చరేన్మునిః।
విరక్తః క్షుల్లకామేభ్యో లబ్ధ్వాఽఽత్మని సుఖం మహత్॥ 13.23 ॥

పురగ్రామవ్రజాన్ సార్థాన్ భిక్షార్థం ప్రవిశంశ్చరేత్।
పుణ్యదేశసరిచ్ఛైలవనాశ్రమవతీం మహీం॥ 13.24 ॥

వానప్రస్థాశ్రమపదేష్వభీక్ష్ణం భైక్ష్యమాచరేత్।
సంసిధ్యత్యాశ్వసమ్మోహః శుద్ధసత్త్వః శిలాంధసా॥ 13.25 ॥

నైతద్ వస్తుతయా పశ్యేద్ దృశ్యమానం వినశ్యతి।
అసక్తచిత్తో విరమేదిహాముత్ర చికీర్షితాత్॥ 13.26 ॥

యదేతదాత్మని జగన్మనోవాక్ప్రాణసంహతం।
సర్వం మాయేతి తర్కేణ స్వస్థస్త్యక్త్వా న తత్ స్మరేత్॥ 13.27 ॥

జ్ఞాననిష్ఠో విరక్తో వా మద్భక్తో వానపేక్షకః।
సలింగానాశ్రమాంస్త్యక్త్వా చరేదవిధిగోచరః॥ 13.28 ॥

బుధో బాలకవత్ క్రీడేత్ కుశలో జడవచ్చరేత్।
వదేదున్మత్తవద్ విద్వాన్ గోచర్యాం నైగమశ్చరేత్॥ 13.29 ॥

వేదవాదరతో న స్యాన్న పాఖండీ న హైతుకః।
శుష్కవాదవివాదే న కంచిత్ పక్షం సమాశ్రయేత్॥ 13.30 ॥

నోద్విజేత జనాద్ ధీరో జనం చోద్వేజయేన్న తు।
అతివాదాంస్తితిక్షేత నావమన్యేత కంచన।
దేహముద్దిశ్య పశువద్ వైరం కుర్యాన్న కేనచిత్॥ 13.31॥

ఏక ఏవ పరో హ్యాత్మా భూతేష్వాత్మన్యవస్థితః।
యథేందురుదపాత్రేషు భూతాన్యేకాత్మకాని చ॥ 13.32॥

అలబ్ధ్వా న విషీదేత కాలే కాలేఽశనం క్వచిత్।
లబ్ధ్వా న హృష్యేద్ ధృతిమానుభయం దైవతంత్రితం॥ 13.33॥

ఆహారార్థం సమీహేత యుక్తం తత్ ప్రాణధారణం।
తత్త్వం విమృశ్యతే తేన తద్ విజ్ఞాయ విముచ్యతే॥ 13.34॥

యదృచ్ఛయోపపన్నాన్నమద్యాచ్ఛ్రేష్ఠముతాపరం।
తథా వాసస్తథా శయ్యాం ప్రాప్తం ప్రాప్తం భజేన్మునిః॥ 13.35॥

శౌచమాచమనం స్నానం న తు చోదనయా చరేత్।
అన్యాంశ్చ నియమాంజ్ఞానీ యథాహం లీలయేశ్వరః॥ 13.36॥

న హి తస్య వికల్పాఖ్యా యా చ మద్వీక్షయా హతా।
ఆదేహాంతాత్ క్వచిత్ ఖ్యాతిస్తతః సంపద్యతే మయా॥ 13.37॥

దుఃఖోదర్కేషు కామేషు జాతనిర్వేద ఆత్మవాన్।
అజిజ్ఞాసితమద్ధర్మో గురుం మునిముపావ్రజేత్॥ 13.38॥

తావత్ పరిచరేద్ భక్తః శ్రద్ధావాననసూయకః।
యావద్ బ్రహ్మ విజానీయాన్మామేవ గురుమాదృతః॥ 13.39॥

యస్త్వసంయతషడ్వర్గః ప్రచండేంద్రియసారథిః।
జ్ఞానవైరాగ్యరహితస్త్రిదండముపజీవతి॥ 13.40॥

సురానాత్మానమాత్మస్థం నిహ్నుతే మాం చ ధర్మహా।
అవిపక్వకషాయోఽస్మాదముష్మాచ్చ విహీయతే॥ 13.41॥

భిక్షోర్ధర్మః శమోఽహింసా తప ఈక్షా వనౌకసః।
గృహిణో భూతరక్షేజ్యా ద్విజస్యాచార్యసేవనం॥ 13.42॥

బ్రహ్మచర్యం తపః శౌచం సంతోషో భూతసౌహృదం।
గృహస్థస్యాప్యృతౌ గంతుః సర్వేషాం మదుపాసనం॥ 13.43॥

ఇతి మాం యః స్వధర్మేణ భజేన్ నిత్యమనన్యభాక్।
సర్వభూతేషు మద్భావో మద్భక్తిం విందతే దృఢాం॥ 13.44॥

భక్త్యోద్ధవానపాయిన్యా సర్వలోకమహేశ్వరం।
సర్వోత్పత్త్యప్యయం బ్రహ్మ కారణం మోపయాతి సః॥ 13.45॥

ఇతి స్వధర్మనిర్ణిక్త సత్త్వో నిర్జ్ఞాతమద్గతిః।
జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నో నచిరాత్ సముపైతి మాం॥ 13.46॥

వర్ణాశ్రమవతాం ధర్మ ఏష ఆచారలక్షణః।
స ఏవ మద్భక్తియుతో నిఃశ్రేయసకరః పరః॥ 13.47॥

ఏతత్తేఽభిహితం సాధో భవాన్ పృచ్ఛతి యచ్చ మాం।
యథా స్వధర్మసంయుక్తో భక్తో మాం సమియాత్ పరం॥ 13.48॥

॥ ఇతి త్రయోదశోఽధ్యాయః॥